Uitspraak Geschillencommissie Financiële Dienstverlening nr. 2020-927
(mr. F.H.E. Boerma, voorzitter en mr. D.W.Y. Sie, secretaris)

Klacht ontvangen op	: 25 januari 2019
Ingediend door	: Consument
Tegen	: ABN AMRO Bank N.V., gevestigd te Amsterdam, verder te noemen de Bank
Datum uitspraak	: 16 november 2020
Aard uitspraak	: Niet-bindend advies
Uitkomst	: Vordering afgewezen
Bijlage	: Relevante bepalingen uit wet- en regelgeving, de algemene voorwaarden en de Voorwaarden Spaarrekening Private Banking Extra

Samenvatting

Beëindiging Private Bank Spaarrekening Extra (PBSE). Consument stelt dat de Bank niet eenzijdig de overeenkomst heeft mogen opzeggen, omdat zij daardoor contractbreuk pleegt. Verder heeft Consument gesteld dat de reden van de Bank voor het opzeggen van de PBSE niet voldoende zwaarwegend is en dat er sprake is van twee niet-gelijkwaardige partijen. De Commissie is van oordeel dat niet is gebleken dat de opzegging in strijd is met de maatstaven van redelijkheid en billijkheid of dat deze een meer zwaarwegende grond van de Bank verlangen. De vordering van Consument wordt afgewezen.

1. De procedure

1.1 De Commissie beslist op basis van haar Reglement en op basis van de door partijen aan Kifid ingestuurde documenten inclusief bijlagen. Het gaat hierbij om: 1) het klachtformulier van Consument; 2) de aanvullende stukken van Consument; 3) het verweerschrift van de Bank; 4) de repliek van Consument; 5) de dupliek van de Bank en 6) de reactie van Consument van 10 augustus 2020.

1.2 Partijen zijn opgeroepen voor een telefonische hoorzitting op 6 oktober 2020 en hebben hieraan deelgenomen. Consument heeft een pleitnota ingebracht en de hoofdpunten daaruit mondeling benoemd. De Bank heeft in haar brief van 2 november 2020 gereageerd op de pleitnota.

1.3 Consument en de Bank hebben aanvankelijk allebei gekozen voor een bindend advies. Na de zitting heeft Consument verklaard dat hij zijn keuze wenst te wijzigen naar een niet-bindend advies. Dit is mogelijk en in lijn met (de toelichting van) artikel 28 van het Reglement. De uitspraak is daarom niet-bindend. Dit betekent dat partijen elkaar niet aan de uitspraak kunnen houden.

2. Het geschil

Wat is er gebeurd?

2.1 In 2014 is Consument met de Bank een zogeheten 'Private Bank Spaarrekening Extra' (hierna: 'PBSE') aangegaan. Op de overeenkomst tussen partijen zijn de Voorwaarden Spaarrekening Private Banking Extra van toepassing.

2.2 Op 12 oktober 2018 heeft de Bank Consument per brief geïnformeerd dat zij vanwege de aanhoudend lage rente op de geld- en kapitaalmarkt de PBSE per 1 januari 2019 zal beëindigen. In de brief heeft de Bank Consument verder medegedeeld dat alle beperkende voorwaarden die voor de PBSE gelden per direct zijn komen te vervallen. Daarnaast heeft de Bank Consument in de brief geïnformeerd dat het resterende saldo op de PBSE op 1 januari 2019 naar een nieuwe spaarrekening wordt overgeboekt onder behoud van het oude rekeningnummer. Op 23 oktober 2018 heeft Consument per brief bezwaar gemaakt tegen het besluit van de Bank.

2.3 De uitwisseling van standpunten door partijen in de interne klachtprocedure heeft niet geleid tot een oplossing van de klacht. Per 1 januari 2019 heeft de Bank het resterende saldo van Consument overgeboekt naar de nieuwe spaarrekening waarop een rentevergoeding van 0,03% van toepassing is.

De klacht en vordering

2.4 Consument stelt dat de Bank niet was gerechtigd om de PBSE te beëindigen. Ten eerste stelt Consument dat de Bank door de opzegging van de overeenkomst contractbreuk pleegt. Daarmee heeft de Bank het vertrouwen van Consument beschaamd. Een kernvoorwaarde van de PBSE was de minimale rentevergoeding van 1% die voor onbeperkte duur gold. In de voorwaarden staat een limitatieve lijst aan redenen waarvoor de Bank eenzijdig de overeenkomst met Consument mag beëindigen. Beëindiging wegens een lage marktrente wordt daarin niet als grond genoemd. Indien wel impliciet of expliciet uit de voorwaarden zou blijken dat de Bank de overeenkomst mocht opzeggen, dan was er steeds opnieuw sprake van bedrog door de Bank. Doordat de Bank haar contractuele verplichtingen niet nakomt, zou zij een langere opzegtermijn moeten aanhouden en/of compensatie aan Consument moeten bieden. Ten tweede stelt Consument dat de opzeggrond van de Bank niet voldoende zwaarwegend is. De Bank beroept zich hiervoor op een oud gegeven, namelijk dat de rente op de geld- en kapitaalmarkt aanhoudend laag is. Daarnaast is de PBSE geen verlieslatend product voor de Bank, maar enkel een minder winstgevend product. Andere spaarvormen leveren meer winst op voor de Bank. Ten derde stelt Consument dat de opzegging niet redelijk is, omdat hij als consument niet een gelijkwaardige contractspartij is ten opzichte van de Bank. De Bank is als professionele partij in staat om haar financiële risico's te overzien en dient zich daarom te houden aan haar afspraken.

Consument vordert primair herstel van de PBSE-overeenkomst met terugwerkende kracht. Subsidiair vordert Consument van de Bank dat zij een opzegtermijn hanteert van drie jaar voor de PBSE vanaf 1 januari 2019 op basis van het saldo van de PBSE zoals deze was eind december 2018.

Het verweer

2.5 De Bank heeft verweer gevoerd tegen de stellingen van Consument. Voor zover relevant zal de Commissie bij de beoordeling daarop ingaan.

3. De beoordeling

Kern van de klacht

3.1 De Commissie ziet zich gesteld voor de vraag of de Bank de PBSE-overeenkomst eenzijdig met Consument heeft mogen opzeggen. De Commissie is van oordeel dat de Bank dit in de gegeven omstandigheden mocht doen om de volgende redenen.

Beoordelingskader opzegbaarheid van de duurovereenkomst

3.2 De PBSE-overeenkomst tussen partijen is te beschouwen als een duurovereenkomst die voor onbepaalde tijd door partijen is aangegaan (Geschillencommissie Kifid nrs. 2019-333 en 2020-769).

3.3 Ter discussie staat of de aard van de overeenkomst en de verhouding tussen partijen van invloed is voor de toepassing van de door de Hoge Raad uitgezette lijn over de opzegbaarheid van duurovereenkomsten. Zie Hoge Raad 2 februari 2018, ECLI:NL:HR:2018:141. In dit arrest is bepaald dat de duurovereenkomst in beginsel opzegbaar is, ook indien wet en overeenkomst niet voorzien in een regeling van de opzegging. De eisen van redelijkheid en billijkheid kunnen voor de opzegging een voldoende zwaarwegende grond als voorwaarde stellen. Daarnaast kunnen diezelfde eisen wegens de aard en inhoud van de overeenkomst en de omstandigheden van het geval vragen om een bepaalde opzegtermijn of een aanbod tot betaling van een (schade)vergoeding (artikel 6:248 lid 1 van het Burgerlijk Wetboek).

Opzeggronden in (de voorwaarden van) de overeenkomst

3.4 Tussen partijen staat niet ter discussie dat de relevante bepalingen in de voorwaarden van de PBSE in 2011, 2016 en 2017 gelijk zijn gebleven. In de procedure zijn alleen de voorwaarden van november 2016 ingebracht. Deze voorwaarden vermelden over de opzeggrond voor de Bank het volgende: "*De bank kan uw Private Banking Spaarrekening Extra beëindigen als u 12 maanden geen spaargeld op deze spaarrekening hebt staan of als u zich niet houdt aan deze voorwaarden of de Algemene Voorwaarden ABN AMRO Bank N.V.*"

Daarnaast staat er in diezelfde voorwaarden: "*Staat er over hetzelfde onderwerp iets in de voorwaarden Private Spaarrekening Extra, dan gaan deze voorwaarden voor de Algemene Voorwaarden ABN AMRO Bank N.V.*"

3.5 Op basis van de voorwaarden van de PBSE is geen algemene opzegbevoegdheid voor de Bank af te leiden. Deze voorwaarden vermelden twee specifieke opzeggronden voor de Bank die in het geval van Consument niet aan de orde zijn. De Commissie volgt daarom ook de stelling van Consument, namelijk dat de voorwaarden van de PBSE niet voorzien in een eenzijdige opzegmogelijkheid voor de Bank wanneer sprake is van aanhoudend lage rente op de geld- en kapitaalmarkt.

Opzegbaarheid als de wet en overeenkomst niet voorzien in een opzegregeling

3.6 Zoals onder randnummer 3.3 is genoemd, is een duurovereenkomst in beginsel ook opzegbaar indien wet en overeenkomst niet voorzien in een opzegregeling. De eisen van de redelijkheid en billijkheid kunnen meebrengen dat voor de opzegging een voldoende zwaarwegende grond moet bestaan. Consument heeft bestreden dat de opzeggrond van de Bank voldoende zwaarwegend is. Daarbij heeft Consument aangevoerd dat het beginsel van opzegbaarheid van de duurovereenkomst per geval bekeken moet worden. In dit geval is volgens Consument van belang dat hij als zwakke consument niet als gelijkwaardige contractspartij van de Bank kan worden beschouwd.

3.7 De Bank stelt dat zij niet hoefde te anticiperen op de langdurig lage rente op de geld- en kapitaalmarkt en dat dit niet redelijk is om van haar te verwachten. De Bank heeft toegelicht dat zij nooit eerder rekening heeft gehouden en heeft moeten houden met de mogelijkheid van een negatieve creditrente. Door de introductie van de negatieve depositorente door de Europese Centrale Bank (ECB) in juni 2014 zijn de gevolgen voor de spaarrente langzaamaan duidelijk geworden voor de Bank. De Bank heeft toegelicht dat haar klanten met een PBSE nog steeds grote bedragen konden bijstorten op de spaarrekening. De bedragen die 'overnight' bij de Bank werden gestald, moest de Bank bij de ECB stallen tegen de negatieve depositorente. De Bank meent dat zij met het algemene wijzigingsbeding in de voorwaarden voldoende geanticipeerd heeft op gewijzigde omstandigheden. Daarnaast brengt de redelijkheid en billijkheid volgens de Bank met zich dat voor duurovereenkomsten als deze niet alles onder het ondernemersrisico kan worden geschaard.

3.8 De Bank heeft verder verwezen naar het oordeel van de Commissie van Beroep Kifid nr. 2020-021, waarin geoordeeld is dat de Bank geen schadevergoeding hoefde te betalen en niet hoefde te anticiperen op de langdurig lage rentestanden op de geld- en kapitaalmarkt. De Commissie van Beroep heeft daarbij het eerdere oordeel van de Geschillencommissie overgenomen, namelijk dat de opzeggrond van de Bank voldoende zwaarwegend is.

3.9 De Commissie is van oordeel dat zij pas toekomt aan de beoordeling van de zwaarte van de opzeggrond als de eisen van redelijkheid en billijkheid dit verlangen. De enkele stelling van Consument dat hij niet als gelijkwaardige contractspartij van de Bank kan worden beschouwd is niet voldoende om op grond van de redelijkheid en billijkheid een *meer* (of voor Consument voldoende) zwaarwegende grond te verlangen voor de opzegging. Ook de stelling van Consument dat de opzegging onredelijk is, omdat de Bank contractbreuk heeft gepleegd is hier onvoldoende. Het beëindigen van de overeenkomst kan niet zonder meer als contractbreuk worden beschouwd, gelet op het eerder geformuleerde uitgangspunt van de opzegbaarheid van de duurovereenkomst.

Bespreking van de door Consument ingebrachte jurisprudentie

3.10 Consument heeft ter onderbouwing van zijn standpunt onder andere verwezen naar een vonnis in kort geding van de Rechtbank Amsterdam, ECLI:NL:RBAMS:2018:7422 (hierna: de Tesla-zaak). In het bijzonder heeft Consument daarbij verwezen naar de toegewezen vordering van de taxichauffeur op Tesla om onbeperkt en kosteloos gebruik te mogen maken van 'supercharging'. Verder heeft Consument verwezen naar een aanbeveling van de Ombudsman Financiële Dienstverlening van 6 september 2007 over Yarden Uitvaartverzekeringen N.V. Hierin is een aanbeveling gedaan over de en-bloc wijziging door Yarden van de polisvoorwaarden van uitvaartverzekeringen (hierna: 'de Aanbeveling').

3.11 De Commissie is van oordeel dat de vergelijkingen die Consument heeft gemaakt tussen zijn klacht met zowel de Tesla-zaak als de Aanbeveling niet opgaan. Relevant is namelijk dat zowel de Tesla-zaak als de Aanbeveling niet de beëindiging van een duurovereenkomst betroffen, maar een omvang van de lopende overeenkomst. Dat in die beide zaken de omvang van de verplichtingen van partijen (wel of niet) mocht worden aangepast vanwege gewijzigde omstandigheden staat niet in de weg aan de bevoegdheid van de Bank om een duurovereenkomst op te zeggen.

Duur opzegtermijn en/of compensatie

3.12 Volgens Consument houdt de voorgeschreven 'redelijkheid en billijkheid' in dat er sprake is van een schadevergoeding die recht doet aan de onverbiddelijkheid van de door de Bank zelf opgestelde algemene voorwaarden alsook aan de ongelijkheid in kennis en macht tussen een consument en de Bank. Consument stelt dat het niet-nakomen van contractuele verplichtingen als uitgangspunt genomen dient te worden voor het bepalen van de duur van de opzegtermijn of compensatie. Daar hoort eerder een rentevergoeding over een opzegtermijn van meerdere jaren bij.

3.13 De Bank stelt daarentegen dat de opzegtermijn voor de PBSE redelijk was, omdat Consument geen actie hoefde te ondernemen bij de opzegging. De overstap naar een andere spaarrekening met behoud van het bestaande rekeningnummer van de PBSE is automatisch door de Bank verzorgd. De lengte van een redelijke opzegtermijn is volgens de Bank onder meer afhankelijk van de tijd die de wederpartij nodig heeft om zich aan te passen aan de nieuwe situatie. De Bank heeft ook toegelicht dat zij in feite al lang heeft gewacht met de opzegging. Hoewel de spaarrente al op 30 april 2015 onder de 1,0% kwam en in maart 2016 gezakt was tot -0,40%, heeft de Bank meerdere jaren het product in stand gehouden.

3.14 De Commissie is van oordeel dat op basis van de omstandigheden van dit geval de Bank de PBSE mocht beëindigen met de gehanteerde opzegtermijn. Niet is gebleken van een omstandigheid waardoor op basis van de eisen van redelijkheid en billijkheid een langere opzegtermijn zou moeten gelden of compensatieverplichting voor de Bank aan Consument. Daarbij weegt mee dat de Bank feitelijk al geruime de tijd de PBSE en de relatie met de Consument in stand heeft gehouden ook toen het product voor de Bank al verlieslatend was. In die zin heeft de Bank al gehoor gegeven aan het argument van Consument dat de Bank, als grotere partij, beter de lasten kan dragen. De Commissie ziet in elk geval daarin geen grond om de opzegtermijn nog verder te verlengen: de Bank is hierin Consument al voldoende tegemoetgekomen.

Conclusie

3.15 Op grond van het voorgaande concludeert de Commissie dat de vordering van Consument moet worden afgewezen.

4. De beslissing

De Commissie wijst de vordering af.

Deze uitspraak is een niet-bindend advies. Tegen deze uitspraak staat geen hoger beroep open bij de Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening. U kunt de zaak nog wel aan de rechter voorleggen.

Binnen twee weken na de verzenddatum van deze uitspraak kunt u een verzoek indienen tot herstel van vergissingen in de uitspraak, zoals schrijffouten, een verkeerde naam/datum of rekenfouten. De beslissing van de Geschillencommissie in de uitspraak kan hiermee niet ter discussie worden gesteld. Meer informatie hierover staat in artikel 40 van het Reglement Geschillencommissie Financiële Dienstverlening, te vinden op de website www.kifid.nl/reglementen-en-statuten.

Bijlagen

Relevante bepalingen uit wet- en regelgeving

Burgerlijk Wetboek Boek 6 (Afdeling 4. Rechtsgevolgen van overeenkomsten)

Artikel 248

1. *Een overeenkomst heeft niet alleen de door partijen overeengekomen rechtsgevolgen, maar ook die welke, naar de aard van de overeenkomst, uit de wet, de gewoonte of de eisen van redelijkheid en billijkheid voortvloeien.*
2. *Een tussen partijen als gevolg van de overeenkomst geldende regel is niet van toepassing, voor zover dit in de gegeven omstandigheden naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar zou zijn.*

Relevante bepalingen uit de Voorwaarden Private Banking Spaarrekening Extra (november 2016)

Wat is de Private Banking Spaarrekening Extra?

De Private Banking Spaarrekening Extra is een spaarrekening met een minimale eerste inleg van EUR 250.000,-. U mag altijd uw spaargeld inleggen. U hebt de mogelijkheid ieder jaar een deel van uw spaargeld op te nemen zonder kosten. (…)

Voorwaarden en Begrippen

a. *Tussen u en de bank zijn de Algemene Voorwaarden ABN AMRO Bank N.V. van toepassing. Staat er over hetzelfde onderwerp iets in de voorwaarden Private Banking Spaarrekening Extra, dan gaan deze voorwaarden voor de Algemene Voorwaarden ABN AMRO Bank N.V.(…)*

Opnemen van de Private Banking Spaarrekening Extra

Voor het opnemen van spaargeld van de Private Banking Spaarrekening Extra gelden bijzondere voorwaarden.

a. *Voor ieder jaar geldt er een vrij opneembaar bedrag. Over dit bedrag betaalt u geen kosten bij opname.*
b. *In het kalenderjaar dat u de Private Banking Spaarrekening Extra heeft geopend, is het vrij opneembaar bedrag 25% van de eerste inleg. (…)*

Rente op de Private Banking Spaarrekening Extra

a. *Het rentepercentage en saldogrenzen van de Private Banking Spaarrekening Extra staan niet vast. De bank kan deze altijd wijzigen. Het rentepercentage kent een minimum van 1,0%. (…)*

Beëindiging van de Private Banking Spaarrekening Extra

a. *U kunt uw Private Banking Spaarrekening Extra altijd beëindigen. Aan het beëindigen van een rekening zonder spaarsaldo zijn geen kosten verbonden.*
b. *Als er nog spaargeld op uw spaarrekening staat, maakt de bank uw spaargeld over naar uw tegenrekening. Indien uw spaargeld meer is dan het vrij op te nemen bedrag. Dan rekent de bank daarvoor opnamekosten.*
   (…)
f. *De bank kan uw Private Banking Spaarrekening Extra beëindigen als u 12 maanden geen spaargeld op deze spaarrekening hebt staan of als u zich niet houdt aan deze voorwaarden of de Algemene Voorwaarden ABN AMRO Bank N.V..*

Overige bepalingen

a. *(…)*
b. *De bank kan deze voorwaarden altijd wijzigen. De bank informeert u hierover vooraf op een van de volgende manieren:*
   - *bekendmaking op abnamro.nl/privatebanking/sparen;*
   - *schriftelijk of elektronisch bericht aan u;*
   - *een bericht in drie in Nederland algemeen verspreide dagbladen.*